

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUKOKONAISUUS

**ASIAKIRJA TILAPÄISTEN
LIIKENNEJÄRJESTELYIDEN
ESTEETTÖMYYDESTÄ**

11.11.2022

SISÄLTÖ

1.	Yleistä	3
1.1	Asiakirjan tarkoitus	3
1.2	Yleistä ohjeesta	3
2.	A-osa	3
2.1	Reittien suunnittelu	3
2.2	Reittien mitoitus	4
2.3	Kulkupinnat	4
2.4	Luiskat ja kaivantosillat	4
2.5	Käsijohteet ja kaiteet	5
2.6	Työmaa-alueen rajaaminen ja sulkulaitteet	5
2.7	Liikenteen ohjaus ja opastetaulut	6
2.8	Tiedottaminen	6
2.9	Muuta huomioitavaa	6
3.	B-osa	7
3.1	Liikenteen ohjaus ja opastetaulut	7
3.2	Tiedottaminen ja osallistaminen	7
3.3	Valaistus	8

1. Yleistä

1.1 Asiakirjan tarkoitus

Tilapäisten liikennejärjestelyiden esteettömyysvaatimukset -asiakirja on tilapäisten liikennejärjestelyiden suunnitteluun ja tarkastamiseen luotu ohjeistus. Asiakirja koskee erityisesti jalankulun ja pyöräliikenteen turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Se noudattelee mm. linjauksia, joita Tilapäiset liikennejärjestelyt katualueella -julkaisussa (SKTY, 1/2013) sekä esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortissa 8 on määritetty.

Asiakirjan tarkoituksena on kertoa työn toteuttajalle taustoja ja syitä esteettömille ratkaisuille ja ohjeistaa, miten tilapäiset liikennejärjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan turvallisiksi ja esteettömiksi voimassa olevien lakien, ohjeiden ja julkaisujen mukaisesti.

1.2 Yleistä ohjeesta

Asiakirja on jaettu kahteen osaan. Osaa A noudatetaan kaikissa tilanteissa ja osa B otetaan käyttöön kohteissa, jotka ovat kestoaltaan, vaativuudeltaan ja/tai kooltaan merkittäviä. B-osaa noudatetaan myös silloin, kun työmaan lähiympäristössä on lasten, nuorten, vammaisten tai ikäihmisten asumista tai palvelukohteita, tai kun työmaa vaikuttaa heidän käyttämiin reitteihin merkittävästi.

On huomioitava, että tilapäisiltä liikennejärjestelyiltä ei odoteta alkuperäisiä olosuhteita parempia laatuvaatimuksia (mm. kaltevuudet, leveys). On myös huomioitava, että erilaiset olosuhteisiin liittyvät vaatimukset tulee tarkastella tasa-arvoisesti muun lähiympäristön kanssa. Käytännössä tilapäisten liikennejärjestelyiden tulee siis vastata ohjeessa mainittuja linjoja ja ohjearvoja. Mainittavina esimerkkeinä voidaan kuitenkin pitää mm. kapeaa jalkakäytävää ja talvikunnossapitoa. Jalkakäytävän ollessa kapea, ei tilapäisen reitin ole tarve olla alkuperäistä leveämpi. Tai kun luiskan pinnan tulee olla pinnaltaan luistamaton myös talvella, ei siltä voida kuitenkaan vaatia parempaa kunnossapidon laatua kuin sen lähiympäristöllä muuten on.

2. A-OSA

A-osa on asiakirjan yhdeksänosainen kokonaisuus, jota tulee noudattaa kaikissa tilapäisiin liikennejärjestelyihin liittyvissä tilanteissa.

2.1 Reittien suunnittelu

Alla on yleiset reittien suunnittelussa huomioitavat periaatteet. Periaatteiden tarkemmat linjaukset ja ohjearvot löydät alla olevista kappaleista klikkaamalla kappaleen kohdalle numeroituja linkkejä.

- Reitit on suunniteltava turvallisiksi ja esteettömiksi.
- Reitit eivät saa ohjautua työmaan alueelle tai ohjata liikkujaa tahattomastikaan ajoradalle.
- Tilapäinen reitti ei saa pidentyä merkittävästi alkuperäiseen nähden.
- Reiteille ei saa muodostua törmäys-, putoamis- tai kompastumisvaaraa. [2.2-2.7](#)

- Jalankulun ja pyöräliikenteen järjestelyissä sekä työmaaliikenteen suunnittelussa tulee huomioida, ettei työmaaliikenne vaaranna jalankulkijoiden tai pyöräilijöiden turvallisuutta. [2.9](#)
- Mikäli suojatie joudutaan sulkemaan työn ajaksi, tulee korvaava suojatie järjestää turvallisesti ja esteettömästi alle 100 m etäisyydelle.
- Mikäli olemassa oleva suojatie ohjautuu työmaalle, on suojatie suljettava sulkuidoin.
- Jos jalkakäytävä suljetaan, on väylän sulkeva sulkupuomi tai sulkuaita sijoitettava siten, että se ohjaa näkövammaisen suojatielle eikä sen viereen. Mahdolliset reunakivistä johtuvat korkeuserot on toteutettava suojateiden kohdalla esteettömiksi luiskaamalla esim. kylmämassalla tai pulttavalla irtoluiskalla. [2.3](#)

2.2 Reittien mitoitus

- Kulkuväylän minimileveys on 1,5 metriä ja vapaa tilan korkeus on vähintään 2,2 metriä.
- Mikäli kaitein tai aidoin rajatun reitin pituus ylittää 15 metriä, tulee reitillä järjestää kohtaamispaikka. Kohtaamispaikan leveys on vähintään 1,8 metriä.
- Yhdistetyn jalankulun ja pyöräliikenteen väylän minimileveys on 2,5 metriä.
- Kulkuväylän pituuskaltevuus on maksimissaan 8 prosenttia.
- Kulkuväylän sivukaltevuus on maksimissaan 2 prosenttia.

2.3 Kulkupinnat

Tämä kappale koskee kaikkia kulkupintoja, myös luiskia ja kaivantosilloja.

Ominaisuudet:

- Kulkupinnan on oltava tasainen ja kova, eikä se saa olla liukas edes sateella.
- Kulkupinnan tulee olla eheä, eikä siihen saa muodostua kuoppia tai railoja.
- Kulkupinnan suurin sallittu poikkeama on 20 millimetriä (esim. kuopat, urat).

Materiaalit:

- Pinnan on oltava vähintään tiivistetty ja tasattu murske (raekoko 0–16 mm), jota on tarkastettava ja huollettava riittävän usein esteettömyyden takaamiseksi.
- Vanerin toimiessa pintamateriaalina, tulee sen pinnan liukkauden estämisestä huolehtia. Pinta tulee joko peittää huolellisesti kiinnitetyllä, liukkautta estävällä matolla, karhentamalla vanerin pinta tai peittämällä se kivituhkalla. Useista vanereista muodostuvalla reitillä on varmistettava vanerien keskinäinen kiinnitys.

2.4 Luiskat ja kaivantosillat

- Luiskien ja kaivantosillan leveys on minimissään 1,2 metriä.
- Luiskan pituuskaltevuus on maksimissaan 8 prosenttia ja sivukaltevuus maksimissaan 2 prosenttia. [2.2](#)
- Luiskan ja kaivantosillan kantavuus on minimissään 250 kilogrammaa.
- Kulkupinnan tulee olla eheä, eikä siihen saa muodostua kuoppia tai rakoja. Pintamateriaalivalinnoissa tulee huomioida pinnan liukkauden estäminen.
- Luiska varustetaan käsijohteilla. [2.5](#)

- Käsijohteet asetetaan molemmille puolille. Toinen puoli voidaan tapauskohtaisesti varustaa pelkällä suojareunalla, jonka korkeus tulee olla vähintään 5 senttimetriä. [2.5](#)
- Luiskassa tulee olla 5 senttimetriä korkeat suojareunat. [2.5](#)
- Käsijohteet asennetaan 0,9 metrin korkeudelle ja niiden tulee olla yhtenäisiä ja läpimitaltaan sellaisia, että niistä saa tukevan otteen. [2.5](#)
- Käsijohteet eivät saa olla teräväkulmaisia tai aiheuttaa törmäysvaaraa.
- Kaivantosilta varustetaan molemmin puolin käsijohteilla tai kaiteilla. [2.5](#)
- Suunnitellessa kaivantosiltaa suojatien kohdalle on suojatiestä ja kaivantosillasta suunniteltava saman levyisiä. Kaivantosilta toteutetaan suojatien levyisenä tai suojatien leveyttä rajataan aidoilla. Tällä varmistetaan reitin oikeanlainen ohjaavuus, eikä riskiä törmäykselle tai ajoradalle ajautumiselle synny.
- Kaivantosiltojen väliin ei saa muodostaa rakoja ja ne tulee ankkuroida tukevasti.

2.5 Käsijohteet ja kaiteet

- Käsijohteita käytetään pääsääntöisesti portaissa ja luiskissa.
- Käsijohteet asennetaan 0,9 metrin korkeudelle ja niiden tulee olla yhtenäisiä ja läpimitaltaan sellaisia, että niistä saa tukevan otteen.
- Kaide on asennettava aina, kun tasoero on yli 0,5 metriä.
- Kaiteiden asennuskorkeus on 0,9–1,1 metriä.
- Tasoeron ylittäessä 0,7 metrin tulee kaiteessa olla suojaava osuus, joka estää läpi putoamisen.
- Kaide ei myöskään saa olla teräväkulmainen tai aiheuttaa törmäysvaaraa.

2.6 Työmaa-alueen rajaaminen ja sulkulaitteet

- Työmaa-alue tai työkohde rajataan huolellisesti työmaa-aidoin ja sulkulaittein.
- Jalankulun ja pyöräilyn väylillä sijaitsevat aidat on varustettu huomiovärein ja heijastimin tai merkitty sulkupylväillä. Tarvittaessa pimeään aikaan havaittavuutta on lisättävä varoitusvilkuin. Teräsverkkoaitojen olisi suositeltavaa olla päällystettyjä tai varustettu heijastimin törmäysvaaran välttämiseksi.
- Aitojen tulee olla riittävän korkeat.
- Aitojen tulee kestää nojaamista.
- Aitojen jalustat ja tukirakenteet eivät saa aiheuta kompastumis- tai törmäysvaaraa.
- Rakennustelineiden katuun nähden poikittaiset tuet on toteutettava riittävän korkealle. Vapaatilan vaatimus on 2,2 m jalankulku- ja pyöräväylillä.
- Väylillä sijaitsevat rakenteet on merkitty heijastimilla tai huomiolaudoilla.
- Suojatien kohdalla tulee käyttää näkemältään avointa työmaa-aitaa, joka on varusteltu huomiovärein ja heijastimin.
- Jalankulku ja pyöräily erotellaan moottoriajoneuvoliikenteestä raskaalla suoja-kaiteella, aina kun kulkumuodot ohjataan samalle väylälle.
- Käytettäessä sulkupuomeja on huomioitava, että sulkupuomissa tulee olla myös alapiena. Yläpiena asetetaan 0,9 metrin ja alapiena 0,1 metrin korkeudelle.
- Lippusiimaa ei käytetä koskaan työmaa-alueen rajaamiseen. Lippusiima sopii vain optiseen ohjaamiseen.

2.7 Liikenteen ohjaus ja opastetaulut

- Työmaa on merkitty kaikista tulosuunnista.
- Tilapäiset reitit merkitään selkeästi ja merkitsemismuutoksista huolehditaan muutosten yhteydessä.
- Kiertotie on opastettu kaikista tulosuunnista. Kiertotiemerkkien yhteyteen lisätään tarvittaessa kohdekyllit ja reitin pituus helpottamaan liikkumisesteisen henkilön reitin suunnittelua. Merkitsemismuutoksista huolehditaan muutosten yhteydessä.
- Merkit ja opasteet ovat puhtaita ja ehjiä.
- Merkkien ja opasteiden heijastavuus on vaatimusten mukainen.
- Merkit ja opasteet on suunnattu kulkijoihin nähden oikein.
- Merkit ja opasteet on pystytetty tukevasti.
- Merkkien, opasteiden tai opaskarttojen jalustat eivät aiheuta kompastumis- tai törmäysvaaraa.
- Liikennemerkkien alle tulee jäädä 2,2 metriä vapaata tilaa.
- Opasteet asetetaan sellaiselle korkeudelle, että ne ovat havaittavissa myös matalalta. Ohjemittana voidaan pitää n. metrin korkeutta. Jos opaste kuitenkin joudutaan asettamaan kulkuväylän yläpuolelle, tulee sen alle jäädä 2,2 metriä vapaata tilaa.
- Opastekarttojen tulee olla johdonmukaisia, luettavia ja havaittaville paikoille sijoitettuja. Opaskartan ulkoasussa huomioitava selkeys ja luettavuus mm. kartan koolla, värityksellä, kontrastilla, katujen nimeämisellä ja kartan asettelulla. Kartta ei saa pilaantua sään tai kosteuden vuoksi.

2.8 Tiedottaminen

- Työmaasta tehdään alkamis- ja päättymisilmoitus sekä ilmoitukset työmaan aikaisista muutoksista. Tilaaja määrittää tiedottamisen tarpeesta ja sen laajuudesta annettujen ilmoitusten mukaisesti.
- Suunniteltujen ilmoitusten ulkopuolisista muutoksista tulee informoida tilaajaa. Tiedotteet on päivitettävä järjestelyiden muuttuessa.

2.9 Muuta huomioitavaa

- Työmailla tarvittavien työkoneiden ja työn suorittamiseen tarvittavien laitteiden säilytys ja pysäköinti hoidetaan työmaalla luvan mukaisesti. Henkilöautojen pysäköinti tulee hoitaa yleisillä pysäköintiin varatuilla alueilla.
- Työmaahan liittyviä tai huoltoajossa olevia ajoneuvoja ei pysäköidä missään tilanteessa käytössä oleville jalankulun ja pyöräliikenteen väylille.
- Työmaan kunnossa- ja puhtaanapidosta huolehditaan. Kunnossa- ja puhtaanapidossa kiinnitetään erityistä huomiota työmaahan liittyviin tilapäisiin reitteihin.

3. B-OSA

B-osa on asiakirjan lisäosa, joka otetaan käyttöön A-osan lisäksi työmailla, jotka täyttävät seuraavassa luetelluista ehdoista kaksi.

Ehdot

- Työmaa on kestoaltaan vähintään 21 vuorokautta pois lukien pitkäkestoiset, mutta etenevät työmaat, kuten kaapelityömaat.
- Työmaa sulkee kävelyn ja pyöräilyn pääreittejä tai aiheuttaa merkittävää haittaa kävelijöille ja/tai pyöräilijöille
- Työmaa on sosiaali- ja terveystalveluiden, koulun tai palveluasumisen välittömässä läheisyydessä tai se vaikuttaa em. palveluiden käyttäjien pääreitteihin.

On huomioitava, että kaupunki voi tapauskohtaisesti määrätä harkintansa mukaisesti B-osan käyttöön, vaikka ehdot eivät täytyisi.

3.1 Liikenteen ohjaus ja opastetaulut

- Työmaan ohjaus ja opastaminen tulee suunnitella kokonaisuutena. Ohjauksen ja opastamisen muuttumiseen työmaavaiheittain tulee varautua ennakkosuunnittelulla tai vastuuttamalla henkilö, joka vastaa työmaan aikana ohjauksen ja opastamisen kokonaisuuden ajantasaisuudesta.
- Työmaan ohjaus ja opastus suunnitellaan ja toteutetaan urakoitsijan toimesta. Ympäristöiden palvelujen tai toimijoiden järjestämät, työmaahan liittyvät lisäopasteet, esim. kaupalliset suuntaopasteet jne. eivät toimi korvaavina opasteina.
- Työmaan ollessa keskeisellä paikalla, tulee huolehtia myös esim. pyöräpysäköintistä niin, että sille on varattu tilaa 50 % normaalitilanteen paikkamäärästä. Tilapäinen pyöräpysäköinti tulee suunnitella niin, että se on saavutettavissa ja käytettävissä saapumissuunnista ja se on merkitty selkeästi. Pyörien sattumanvarainen pysäköinti aiheuttaa usein merkittäviä haittoja reittien esteettömyydelle. Pyöräpysäköinti työmaa-aitoihin kielletään ja urakoitsija valvoo, ettei pyöräpysäköinti aiheuta haittaa liikenteelle.

3.2 Tiedottaminen ja osallistaminen

- Työmaasta tiedotetaan lähiympäristön sosiaali- ja terveystalveluita, lasten, nuorten, vammaisten tai ikäihmistien asumista tai palvelukohteita tai jos työmaa vaikuttaa edellä mainittujen kohteiden reitteihin merkittävästi.
- Tilapäisistä liikennejärjestelyistä tiedottaessa huomioidaan, että tiedotteessa kerrotaan kattavasti erityisesti jalankulun ja pyöräliikenteen reittejä koskevista järjestelyistä. Tiedotteessa tulee kertoa, onko jalankulku ohjattu kokonaan toiselle puolelle ajorataa vai onko sille varattu oma tila ajokaistalta. Tiedotteessa kerrotaan myös, minkälaisia esteitä vaihtoehtoisella reiteillä on (mm. portaat, suuret kaltevuudet).
- Suositeltavaa on mahdollisuuksien mukaan osallistaa kohderyhmiä, joita työmaan vaikutukset koskettavat. Esimerkiksi mukaan suunnitteluun voi kutsua yhdistyksiä ja neuvostoja, kuten vanhus- ja vammaisneuvostot ja näkövammaisten yhdistykset.

3.3 Valaistus

- Jos jalkakäytävällä tai pyörätiellä olemassa olevaa valaistusta ei voida säilyttää työn aikana, se on korvattava tilapäisellä valaistuksella.
- Reitin valaiseminen tulee huomioida myös silloin, kun nykyinen väylä kulkee kadun vieressä ja sen valaistus on hoidettu kadun valaisimilla, mutta korvaava reitti kulkeekin kauempana kadusta eikä enää hyödy kadun valaistuksesta.